

«ЗАВАЛЛІВСЬКИЙ ГРАФІТОВИЙ КОМБІНАТ» — підприємство з видобутку графітової руди і виробництва графіту для промислових потреб. Розташоване у смт Завалля Гайворонського р-ну Кіровоградської обл. Засноване 1930 із сучасною назвою, підпорядковане Міністерству промисловості будівельних матеріалів СРСР. 1934 введено в дію збагачувальну фабрику з виробництва графіту потужністю 3 тисячі т на рік. Комбінат експлуатує [Заваллівське родовище графіту](#).

Під час німецько-фашистської окупації евакуйоване у м. Киштим Челябінської обл. (РФ). У квітні 1948 комбінат відновлено, а 1949 вироблено 6430 т графіту. Для здешевлення видобування руди закрито шахту і введено в дію кар'єр. 1958 та 1969 на підприємстві проведено реконструкцію, внаслідок чого виробничі потужності зросли до 40 тисяч т на рік. 1968 комбінат був учасником ВДНГ у Москві. У 1970-х рр. — провідне підприємство у своїй галузі в СРСР (частка у загальносоюзному обсязі — понад 8 %); продукція експортувалася у 21 країну світу.

Науково-дослідна лабораторія комбінату спільно з галузевими та академічними інститутами СРСР розроблено нові види продукції, впроваджені у виробництво на автомобільних заводах ВАЗ і КамАЗ та інших підприємствах, що дало змогу відмовитися на той час від імпорту колоїдно-графітних препаратів. За радянських часів на кошти «З. г. к.» збудовано близько 52 тисячі м² житла, Палац культури, середню школу, 2 дитячих дошкільних заклади, готель. Від 1994 — ВАТ.

У структурі — гірничий (з дільницею автомобільного транспорту), хімічного збагачення графіту,

електромеханічний, залізничного транспорту цехи; збагачувальна фабрика з виробництва рядового графіту; котельня; дільниці з виробництва технічного кисню, зв'язку. Серед основних видів продукції — графіти (тигельний, елементний, ливарний, акумуляторний), сухі колоїдно-графітні препарати. Комбінат — основний виробник кристалічного графіту та колоїдно-графітних препаратів в Україні.

Від початку створення до 2008 підприємство виготовило понад 1,5 млн т графіту та близько 50 тисяч т колоїдно-графітних препаратів. 1999 проведено реконструкцію комбінату з метою оптимізації витрат, зменшення собівартості продукції і відповідності сучасним вимогам, раціонального використання трудових і виробничих ресурсів. 2008 комбінатом видобуто 184,2 тисячі т графітної руди (100 % від загального видобутку в Україні).

Продукцію «З. г. к.» використовують в електротехнічній, металургійній, хімічній та інших галузях промисловості для виробництва вогнетривких матеріалів і виробів, хімічних елементів струму, гальванічних елементів, мастил для машин, фарб, олівців тощо. 75 % продукції комбінат експортує в РФ, Казахстан, Туркменістан, Польщу, Білорусь, Німеччину, Чехію, Литву, Японію. Соціальна сфера: Палац культури, гуртожиток. Кількість працівників (2009) — понад 300 осіб. Тривалий час підприємство очолювали К. Шубович (1929–35), А. Ремеслінніков (1953–76), Віктор Місютинський (1992–2006), від 2007 генеральний директор — Віталій Місютинський.

[О. Б. Гасюк](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Заваллівський графітовий комбінат / О. Б. Гасюк // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-15000>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).